

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku E. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
o rentę socjalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 stycznia 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz adw. M. T. 120 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, przy czym kwotę tę należy podwyższyć o stawkę podatku VAT.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 7 czerwca 2019 r. oddalił apelację skarżącej E. K. od wyroku Sądu Okręgowego w (...) z 24 listopada 2016 r., który oddalił jej odwołanie od decyzji pozwanego z 13 sierpnia 2014 r., odmawiającej jej prawa do renty socjalnej wobec niestwierdzenia niezdolności do pracy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdyż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W uzasadnieniu zarzucono, że uchybienia Sądu drugiej

instancji miały charakter kwalifikowany, a zaskarżony wyrok jest sprzeczny z zasadniczymi, niepodlegającymi różnej wykładni przepisami. Rozstrzygnięcie w sposób oczywisty narusza przepisy prawa. Jest niesłuszne, godzi w podstawowe i bezwzględnie obowiązujące normy prawa materialnego oraz jest rażąco sprzeczne z ugruntowanym oraz jednolitym stanowiskiem judykatury i doktryny. Wyrok jest niesprawiedliwy i wysoce krzywdzący, co narusza konstytucyjne zasady i prawa oraz sankcjonuje rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji, które jest oczywiście sprzeczne z zebrany materiałem dowodowym. Zarzut oczywistego naruszenia przepisów postępowania odniesiono do art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., ponieważ Sąd drugiej instancji nie rozpoznał głównego i podstawowego zarzutu apelacji, a więc doszło do nieprawidłowej kontroli apelacyjnej. Zaskarżone orzeczenie narusza także art. 386 § 1 i art. 385 k.p.c. Bez dokonania głębszej analizy dla przeciętnego prawnika jest oczywiste, że wskazane podstawy skargi zasługują na uwzględnienie, gdyż ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Przesądza to o wadliwości orzeczenia w stopniu nakazującym przyjęcie skargi do rozpoznania. Zachodzi także niebezpieczeństwo powoływania się na zaskarżone i nieprawidłowe orzeczenie przez inne sądy powszechne, co może doprowadzić do próby podważenia prawidłowej i słusznej wykładni przepisów prawa materialnego przez Sąd Najwyższy i rozbicia praktyki sądowniczej. Istnieje konieczność eliminacji zaskarżonego orzeczenia z obrotu prawnego, gdyż jest ono w sposób oczywisty nietrafne i wadliwe (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżąca nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, gdyż stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania powinien więc samodzielnie wykazać zasadność zgłoszonej podstawy przedsądu. Podstawy kasacyjne nie zastępują zatem podstawy

przedsądu ani jej uzasadnienia. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nawet gdyby odstąpić od tego reżimu, to uprawnione są następujące stwierdzenia.

Teza, że *„występujące jednocześnie u tej samej osoby jednostki chorobowe, mogą całkowicie czynić z niej osobę niezdolną do pracy”* nie uzasadnia zarzutu naruszenia art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, gdyż Sąd powszechny w wykładni i stosowaniu tego przepisu nie przyjął przeciwnego twierdzenia. Nie byłoby uprawnione nawet w przypadku zwykłej renty z tytułu niezdolności do pracy. Negatywna ocena zarzutu materialnego wynika przede wszystkim z tego, że pomija art. 12 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, gdyż to ten przepis określa całkowitą niezdolność do pracy. Nie chodzi wszak o potoczne, lecz o prawne rozumienie niezdolności do pracy. Innymi słowy zarzut materialny wniosku pomija zasadniczy punkt odniesienia, czyli regulację dotyczącą niezdolności do pracy, do której odwołuje się art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej. Całkowita niezdolność do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy o emeryturach i rentach stanowiła zatem normę dla oceny zdolności do pracy skarżącej.

W sprawie nie ustalono nawet częściowej niezdolności do pracy. W sprawie opiniowało kilku biegłych lekarzy (psychiatra, gastrolog, neurolog, ginekolog, laryngolog), którzy w opiniach podstawowych i uzupełniających (ginekolog, ortopeda, laryngolog) nie stwierdzili u wnioskodawczynie niezdolności do pracy. Opinie biegłych potwierdzały więc uprzednie orzeczenie komisji lekarskiej i stanowiły dla Sądu podstawę do ustalenia faktycznego oraz oceny prawnej odwołania i apelacji skarżącej.

Zarzut naruszenia art. 217 § 1 i § 3 w związku z art. 227 w związku z art. 286 k.p.c. nie prowadzi do przyjęcia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd mógł uznać sprawę za dostatecznie wyjaśnioną do rozstrzygnięcia (art. 217 § 3 k.p.c.). Oznacza to, że dalsze postępowanie dowodowe nie było konieczne. Nie jest zatem zasadny zarzut naruszenia art. 235 § 1 w związku z art. 391 k.p.c. przez niedopuszczenie z urzędu dowodu z przesłuchania w charakterze świadka matki ubezpieczonej. W sprawie nie było konieczne ustalenia etiologii chorób i dolegliwości ani okresów zatrudnienia skarżącej, skoro nie jest niezdolna do pracy.

Nie każde naruszenie przepisów postępowania jest równoznaczne z zasadną podstawą kasacyjną. Miarą oceny zarzutu procesowego skargi kasacyjnej jest prawo materialne, gdyż to ono wyznacza przedmiot sporu a wcześniej zakres postępowania dowodowego koniecznego dla co najmniej dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności. Taką miarą ocenia się zarzut procesowej podstawy kasacyjnej – art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., zatem tym bardziej jest aktualna w odniesieniu do zarzutu procesowego wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołującego się do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Na etapie przedsądu decyduje wszak nie zwykła, lecz dopiero aż oczywista zasadność skargi, czyli wadliwość wyroku wynikająca z oczywistego naruszenia przepisu mającego wpływ na wynik sprawy.

Znaczenie ma specjalistyczna wiedza biegłych. Zarzuty wniosku nie podważają opinii biegłych na płaszczyźnie metodycznej lub merytorycznej. Sąd mógł uznać, że opinie biegłych co najmniej dostatecznie wyjaśniają sporne okoliczności. Według ustaleń stanu faktycznego brak jest nawet częściowej niezdolności do pracy z uwagi na stan psychiczny, zespół jelita drażliwego, dolegliwości neurologiczne, zapalenie zatok, dyskopatię kręgosłupa.

Lekarze leczący ubezpieczoną nie decydują o niezdolności do pracy. W sprawie nie pominięto dokumentacji medycznej skarżącej. Nawet częściową niezdolność do pracy uzasadnia dopiero utrata zdolności do pracy aż w znacznym stopniu (art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach). Niższy stopień niezdolności do pracy nie kwalifikuje się jako częściowa niezdolność do pracy. Oznacza to, że nie każdy gorszy stan zdrowia (sprawności psychofizycznej) jest równoznaczny z niezdolnością do pracy.

Zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. również nie prowadzi do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem nie wystarcza ogólny zarzut, iż Sąd drugiej instancji „nie rozpoznał głównego i podstawowego zarzutu apelacji”. Na etapie przedsądu nie rozpoznaje się sprawy tak jak przed sądem powszechnym, lecz tylko zarzuty wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżąca we wniosku powinna zatem skonkretyzować (indywidulany) zarzut apelacji i wykazać, iż jego nierozpoznanie miało wpływ na wynik sprawy. Brak jest tego we wniosku.

Zarzut naruszenia art. 5 w związku z art. 212 § 2, art. 217 i art. 232 k.p.c. oraz 6 k.c. również nie uzasadnia stwierdzenia oczywistej zasadności skargi. Prawodawca nie wymaga obligatoryjnego pouczenia. Sąd bowiem „może” udzielić niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych, przy czym wpierw powinien stwierdzić „uzasadnioną potrzebę”. Można przyjąć, że jest to domena ustaleń i oceny Sądu powszechnego w kwestii czy uzasadniona potrzeba występuje i czy konieczne jest wówczas udzielanie pouczeń. Na tle ustaleń i biegu postępowania w sprawie nie można stwierdzić naruszenia wskazanych przepisów. Sąd ustalił, że ubezpieczona jest z wykształcenia dziennikarką. Stan zdrowia nie powoduje niezdolności do pracy. W sprawie zebrano niemały materiał dowodowy. Opiniowało kilku biegłych. Sąd powszechny mógł więc ocenić, że wykształcenie i stan zdrowia wnioskodawczyni nie składały się na sytuację, w której konieczne byłoby zwrócenie jej uwagi na celowość ustanowienia pełnomocnika procesowego.

Powyższe wykracza ponad potrzebę argumentacji, gdyż jak zauważono na etapie przedsądu ocenia się tylko sam wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 4 ust. 3, § 15 ust. 2, § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.